דרך המלך — ויחי

פרשת ויחי

בפסוק ויהי אחר הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חולה וגו' [ופרש"י אחד מן המגידים] ויגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך וגו', ופרש"י ויגד המגיד, וצריך להבין השינוי לשון רש"י ז"ל, שלעיל פי' א' מן המגידים, וכאן פי' המגיד, כי ודאי כל דבריו הקדושים המה בכוונה מדויקת, ונראה לפרש בדרך השכל ומוסר, כי איתא מצוה גוררת מצוה, כי ע"י עשיית מצוה שאדם עושה, עי"ז זכות המצוה מסייעתו, ואור קדושת המצוה מביאו להאדם העושה לב טהרה ורוח נכון לעשות תשובה שלימה לפניו ית', וזהו ויהי אחר הדברים האלה, כי אפשר לרמז כי תיבת אלה מורה על התשובה, כי כ"מ שנאמר אלה פוסל את הראשונים, וירצה כי אחרי הדברים הגורמים לבא לבחי' אלה בחי' תשובה, ויאמר ליוסף, היא הנפש כמבואר בספרים, וירצה, כי זכות וקדושת המצוה מסייעתו לאמר לו הנה אביך חולה, ר"ל ראה כמה עון גורם וכמה אתה צריך לשוב בתשובה שלימה לפניו ית', כי ע"י עון מתיש כח של מעלה אבינו שבשמים כביכול, ויקח את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים, ר"ל וע"י תשובה שלימה כהוגן יכול לתקן ולהעלות כל תורתו ועבודתו עד עתה שעשה בלא דביקות ה' ובלא דו"ר וזה אפשר לכנות בשם מנשה, לשון שכחה, ואת אפרים, ר"ל גם מה שהפרה והרבה בעשיית הרע, הכל יוכל לתקן כי אין לך דבר שעומד בפני התשובה, ויגד ליעקב, ר"ל עיקר התשובה היא למשוך עצמו לבחי' עקב וענוה ולהיות לו לב נשבר ונדכה, ולכן לעיל פי' רש"י ויאמר אחד מן המגידים, כי באמת הרבה ריוח והצלה לפניו ית', ויש כמה בחי' שונות מעניני הרהורי תשובה, מינים ממינים שונים, ואך שזה התעוררות התשובה שכתוב כאן הנה אביך חולה הוא אחד מן המגידים, אחד מהתעוררות הרהורי תשובה הנצמח בקרב איש, אמנם כאן פי' ויגד המגיד, כי באמת זה הוא עיקר גדול ויתד שהכל תלוי בו, כי כל אדם החפץ בעבודה צריך לשית עצות בנפשו, להמשיך אליו בחי' עקב וענוה, ואך כי לכאורה אם באמת כאשר עשה אדם החובת גברא המוטל עליו, באיזה דרך יוכל להחזיק עצמו כאין, הלא ידע בנפשו כי בכל כחו עבד את אביו שבשמים, לזה בא הכתוב ואמר, הנה בנך וגו', ור''ל כי באמת אינו כן, ואך כי הנה בנך, פי' כי בכל מה שאתה מתבונן יותר בעבודתו ובגדולתו ית', יוסף בא אליך, תשכיל ותדע כי עוד צריך שתוסיף יותר ויותר בעבודת ה', כי אין סוף לגדולתו ועבודתו, ותכלית שנדע שלא נדעך, וא''כ כל מה שתוסיף להתבונן יותר בעבודה תשכיל ותבין יותר, כי עדיין לא יצאת ידי חובתך ממה שנתחייבת בעבודתו ית', וא''כ תוכל בודאי לבא לבחי' עקב וענוה, ואך לפעמים ע''י שפלוח יתירה יוכל לבא לבחי' עצבות ומ''ש, ולרפיון ידים מעבודה, לזה יגיד הכתוב באזהרה, ויתחזק ישראל, ר''ל שצריך שוב לחזק עצמו, כי אעפ''כ הוא בבחי' ישראל, זרע קודש מחצבתו, נשמת חלק אלקי ממעל, וישב על המטה, ר''ל ולסמוך עצמו על השכינה הקדושה או וישב על המטה,

ירצה שיהי' לו ישיבה וקיום בבחי' הטיה, שיוכל להטות עצמו לכל צד, פעם למדת הכנעה ושפלות, ופעם למדת התחזקות ולהיות גבה לבו בדרכי ה' והבן

בפסוק ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, ופרש''י בקש יעקב לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה, נראה לפרש כי הנה יעקב אע''ה ע''י גודל קדושתו והשראת השכינה עליו, ובצירוף קדושת י''ב שבטי י''ה, הי' כחו חזק וידיו רב לו להמשיך הגאולה בזמנו, ולברר וללקט את כל אורות הנ''ק תיכף ומיד הצריכים להתברר כל ימי משך גלותינו, וזהו ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ר''ל האספו כולכם באגודה אחת, ואז בצירוף אור קדושתכם, ואגידה לכם, ר''ל אמשיך לכם היום, את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, ר''ל הגאולה אשר יקרא אתכם באחרית הימים, אמשיך לכם היום, הקבצו ושמעו בני יעקב, ר''ל תקבצו את הנ''ק המכונים בשם בנ''י, ושמעו אל ישראל אביכם, ר''ל תקבצו את הנ''ק לשורשם ישראל סבא כנודע [ושמעו הוא כמו וישמע שאול כ''ז הי' כחו חזק לקרב עת דודים, בעת אשר השראת השכינה הי' חופף עלי ראשו, וידיד ה' הי' שוכן עליו כל היום וזה ביקש יעקב לגלות את הקץ, וירצה כי ביקש יעקב לגלות שתהי' תיכף ומיד הקץ, ונסתלקה ממנו שכינה, ושוב לא הי' בכחו ובעוצם ידו לפעול זאת והבן